

nota

Beslisnota - Brief Tweede Kamer effectevaluatie Wet middelenonderzoek bij geweldplegers

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
aanpak Criminaliteitsfenomenen
Aanpak criminaliteitsfenomenen

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
2 februari 2025

Onze referentie
6151106

Bijlage(n)
2

Bijlagen

1. Conceptbrief Tweede Kamer Effectevaluatie Wet middelenonderzoek bij geweldplegers.
2. Rapport *Van roes naar ruzie*. Effectevaluatie Wet middelenonderzoek bij geweldplegers (WMG).

1. Aanleiding

Onlangs is het WODC-rapport *Van roes naar ruzie* opgeleverd, dat de weerslag vormt van een onderzoek naar de effecten van de Wet middelenonderzoek bij geweldplegers (WMG). Met bijgaande conceptbrief wordt het rapport aan de Tweede Kamer aangeboden. Hiermee is de motie afgehandeld van Van Oosten en Marcouch, aangenomen tijdens de plenaire behandeling in 2016 van het wetsvoorstel ter wijziging van het Wetboek van strafvordering in verband met de introductie van de bevoegdheid tot het bevelen van een middelenonderzoek bij geweldplegers.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd in te stemmen met de verzending van het rapport *Van roes naar ruzie* en bijgevoegde conceptbrief naar de Tweede Kamer.

3. Kernpunten

- De effectevaluatie is gericht op twee doelen van de WMG in het strafrechtelijk traject: (1) het verbeteren van de (objectieve) registratie door de politie van middelengebruik bij geweldplegers en (2) het betrekken van deze informatie bij het formuleren van de hoogte en aard van de strafeis door de officier van justitie en het opleggen van de straf door de rechter.
- De resultaten van de evaluatie moeten met veel voorbehoud geïnterpreteerd worden. Ten eerste waren slechts twee parketten in staat de dossiers aan te leveren op basis van de aselechte steekproef van geweldzaken onder invloed die uit de politieregistratie was getrokken. Ten tweede ontbrak in een groot aantal dossiers van de officieren van justitie en rechters informatie over de overwegingen die hebben geleid tot het formuleren van de strafeis en het bepalen van de straf.

- Uit de effectevaluatie kan de voorzichtige conclusie getrokken worden dat de WMG geleid heeft tot een betere (objectieve) registratie door de politie van geweldpleging onder invloed van alcohol en drugs.
- Het betrekken van de informatie van de WMG-testen bij het formuleren van de strafeis en straftoemeting hangt sterk af van contextuele factoren. Officieren van justitie en rechters zetten bij gebruik van de WMG-informatie bij voorkeur in op bijzondere voorwaarden die ingrijpen op het middelengebruik in plaats van een kale strafverzwaring met 75% toe te passen.
- Tegendraadse effecten van de WMG, die gevreesd werken tijdens de plenaire behandeling van het wetsvoorstel, doen zich hooguit in beperkte mate voor. Het aantal geweldplegers dat weigert mee te werken aan de alcohol- en drugstesten, bedraagt slechts 8%. Volgens de effectevaluatie wordt de WMG waarschijnlijk ook niet misbruikt door de verdediging om te pleiten voor een lagere straf omdat de geweldpleger onder invloed niet zou weten wat hij deed.
- Vanwege het grotere beslag dat de WMG-onderzoeken leggen op de capaciteit van de politie, is het van belang dat de partners in de strafrechtsketen met elkaar de kaders aanscherpen in welke gevallen de WMG een toegevoegde waarde heeft voor het formuleren van de strafeis en bepalen van de aard en hoogte van de straf.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
aanpak Criminaliteitsfenomenen
Aanpak criminaliteitsfenomenen

Datum
2 februari 2025

Onze referentie
6151106

4. Toelichting

4.1. Effectevaluatie Van roes naar ruzie

- Alcohol- en drugsgebruik zijn belangrijke risicofactoren voor geweldpleging. Het strafproces kan bijdragen aan het terugdringen van problematisch middelengebruik, hetzij door dit aan te merken als strafverzwarende omstandigheid (75%), hetzij door bijzondere voorwaarden te eisen en op te leggen die ingrijpen op dit middelengebruik.
- In de jaren vóór de invoering van de WMG werd door de politie mondjasmaat informatie over middelengebruik in het proces-verbaal opgenomen. Met de WMG heeft de politie de bevoegdheid gekregen om alcohol- en/of drugstesten uit te voeren bij aangehouden verdachten van geweld, als ze een aanwijzing heeft dat het geweld onder invloed is gepleegd. Uit de effectevaluatie kan de voorzichtige conclusie getrokken worden dat de WMG een positief effect heeft op de (objectieve) registratie van het middelengebruik door de politie.
- Door de grotere aandacht voor middelengebruik in de processen-verbaal kan deze informatie vaker betrokken worden bij het bepalen van de strafeis en de op te leggen straf. Uit de evaluatie blijkt dat maatwerk vereist is. Behalve middelengebruik zijn er andere factoren van belang voor het bepalen van de strafeis en straftoemeting. Officieren van justitie en rechters zetten in het geval van problematisch middelengebruik bij voorkeur in op bijzondere voorwaarden en niet op strafverzwaring. Of de informatie uit de WMG-testen hierbij relevant is, hangt af van de context van het gepleegde geweld. Bij plegers van huiselijk geweld, die hun alcohol- en drugsproblematiek meestal ontkennen, is dit zinvoller dan bij plegers van bijvoorbeeld uitgaansgeweld die ruitelijk toegeven te veel gedronken te hebben.

4.2. Politieke context

- Bij de parlementaire behandeling van de Wet middelenonderzoek bij geweldplegers hebben de Kamerleden Van Oosten (VVD) en Marcouch (PvdA)

een motie ingediend, waarin de regering opgeroepen werd te monitoren of de wet wel de boogde uitwerking heeft.¹ Toegezegd is de WMG vier jaar na de inwerkingtreding te evalueren.

- Ter afdoening van deze motie is als eerste een evaluatie van de WMG in de zogeheten startgebieden naar de Tweede Kamer gestuurd.² Door de wet na de inwerkingtreding op 1 januari 2017 eerst in enkele startgebieden in te voeren, zouden eventuele knelpunten in de uitvoering snel gesignaleerd en verholpen kunnen worden alvorens tot de landelijke uitrol in de tweede helft van 2017 over te gaan.
- De landelijke evaluatie van de WMG is in december 2020 gestart, precies vier jaar na de inwerkingtreding van de wet. Om te beginnen zijn een plan- en procesevaluatie uitgevoerd en in 2022 aan de Tweede Kamer aangeboden.³
- Met de aanbieding van de thans voorliggende effectevaluatie kan de motie van Van Oosten en Marcouch als afgehandeld beschouwd worden.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
Directie Jeugd, Familie en
aanpak Criminaliteitsfenomenen
Aanpak criminaliteitsfenomenen

Datum
2 februari 2025

Onze referentie
6151106

4.3. Afstemming

De conceptbrief is afgestemd met het WODC, de Nationale Politie, het Openbaar Ministerie en de Raad voor de rechtspraak.

4.4. Communicatie

Volstaan kan worden met toezending van het rapport en de begeleidende brief aan de Tweede Kamer.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

¹ Kamerstukken II, 2015-2016, 33 799, nr. 15.

² Kamerstukken II, 2016-2017, 28 684, nr. 508.

³ Kamerstukken II, 2021-2022, 28 684 en 33 799, nr. 697.